

สนค. แนะ เตรียมความพร้อมให้สินค้าอุตสาหกรรมไทย ในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านของมาตรการ CBAM

นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยว่าได้ติดตามสถานการณ์ นโยบาย และมาตรการสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้า ซึ่งในช่วงเดือนตุลาคมที่ผ่านมาสหภาพยุโรปได้บังคับใช้มาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism : CBAM) อย่างเป็นทางการกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยอยู่ในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน พร้อมแนะผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมไทย เตรียมความพร้อมรองรับการบังคับใช้มาตรการอย่างเต็มรูปแบบ ตลอดจนปรับตัวสู่การเติบโตส่งคมคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน

สนค. ได้ติดตามความคืบหน้าของมาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism : CBAM) ที่เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการ Fit For 55 ภายใต้นโยบายแผนปฏิรูปสีเขียว (European Green Deal) ของสหภาพยุโรป มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม และจำกัดข้อได้เปรียบด้านราคาของสินค้าที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงซึ่งนำเข้ามาจากประเทศที่มีมาตรฐานด้านก๊าซเรือนกระจกเข้มงวดน้อยกว่า โดยจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกกับสินค้านำเข้าประเภทที่มีการปล่อยคาร์บอนจำนวนมากในกระบวนการผลิต และมีความเสี่ยงอย่างมากต่อการรั่วไหลของก๊าซเรือนกระจก ครอบคลุมสินค้า 6 กลุ่ม ได้แก่ (1) เหล็กและเหล็กกล้า (2) อลูมิเนียม (3) ซีเมนต์ (4) ปูน (5) ไฟฟ้า และ (6) ไฮโดรเจน (ครอบคลุมสินค้าปลายน้ำบางรายการ อาทิ นอตและสกรูที่ทำจากเหล็กและเหล็กกล้า และสายเคเบิลที่ทำจากอลูมิเนียม) ซึ่งกรอบเวลาของมาตรการ CBAM แบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ (1) ระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน (Transition Period) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึง 31 ธันวาคม 2568 ที่ผู้นำเข้าสินค้าในสหภาพยุโรปมีหน้าที่รายงานข้อมูลรายไตรมาส อาทิ ปริมาณสินค้านำเข้า และปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Embedded Emission) ซึ่งแต่ละสินค้าจะมีชนิดของก๊าซเรือนกระจกที่ต้องรายงานแตกต่างกัน คือ กลุ่มเหล็กและเหล็กกล้า ซีเมนต์ ไฟฟ้า และไฮโดรเจน รายงานเฉพาะก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) กลุ่มปูน รายงาน CO₂ และไนตรัสออกไซด์ (N₂O) และกลุ่มอลูมิเนียม รายงาน CO₂ และเพอร์ฟลูออโรคาร์บอน (PFCs) ทั้งนี้ ผู้นำเข้าต้องยื่นขอสถานะเป็น CBAM Declarant และผู้ประกอบการไทย (ผู้ส่งออก) ต้องขึ้นทะเบียนในระบบ CBAM Registry ภายใน 31 ธันวาคม 2567 และ (2) ระยะบังคับใช้มาตรการอย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2569 ผู้นำเข้าจะต้องซื้อใบรับรอง CBAM (CBAM Certificate) ตามปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งจะอ้างอิงตามราคาซื้อขายใบอนุญาตการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในตลาดสหภาพยุโรป (ราคาอยู่ที่ประมาณ 78.23 ยูโร/ตันคาร์บอน ณ วันที่ 2 มกราคม 2567) ทั้งนี้ หลังจากปี 2569 อาจพิจารณาขยายขอบเขตไปยังสินค้าอื่นเพิ่มเติม อาทิ เคมีภัณฑ์อินทรีย์และโพลีเมอร์

เมื่อพิจารณาสินค้าภายใต้มาตรการ CBAM พบว่า การส่งออกสินค้า CBAM ของไทยไปสหภาพยุโรปในปี 2565 มีมูลค่า 479.02 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 2.12 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยไปสหภาพยุโรป และเป็นร้อยละ 5.47 ของมูลค่าการส่งออกสินค้า CBAM จากไทยไปตลาดโลก โดยเหล็กและเหล็กกล้า มีมูลค่าส่งออกมากที่สุด อยู่ที่ 369.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 1.64 ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยไปสหภาพยุโรป และร้อยละ 6.80 ของการส่งออกสินค้าเหล็กและเหล็กกล้าของไทยไปตลาดโลก) รองลงมาเป็นอลูมิเนียม มีมูลค่าส่งออก 109.70 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 0.49 ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยไปสหภาพยุโรป และร้อยละ 3.82 ของการส่งออกสินค้าอลูมิเนียมของไทยไปตลาดโลก) และปูน มีมูลค่าส่งออก 0.02 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 0.00008 ของการส่งออกสินค้า

ทั้งหมดของไทยไปสหภาพยุโรป และร้อยละ 0.004 ของการส่งออกสินค้าปύของไทยไปตลาดโลก) ขณะที่ไทยไม่มีการส่งออกกลุ่มซีเมนต์ ไฟฟ้า และไฮโดรเจน ไปสหภาพยุโรป

สนค. ยังได้ติดตามสถานการณ์การเตรียมความพร้อม และการปรับตัวของประเทศไทย ในระยะเวลาเปลี่ยนผ่านพบว่า ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันส่งเสริมผู้ประกอบการจัดทำฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ (Carbon Footprint of Product : CFP) ซึ่งเป็นการคำนวณปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดห่วงโซ่อุปทาน ที่สามารถนำไปใช้วางแผนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) (อบก.) เป็นหน่วยงานรับรอง CFP ทั้งนี้ การจัดทำ CFP มีขอบเขตการวัดตลอดทั้งวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์และมีหลักการจัดทำข้อมูลในรูปแบบใกล้เคียงกับ Embedded Emission ผู้ประกอบการที่จัดทำ CFP จึงสามารถนำหลักการมาปรับใช้กับการรายงาน Embedded Emission ของ CBAM ได้

นอกจากนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมอลูมิเนียมไทย มีการดำเนินโครงการจัดทำฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มอุตสาหกรรมอลูมิเนียม เพื่อรองรับมาตรการ CBAM ที่มีสมาชิกกลุ่มอุตสาหกรรมเข้าร่วมโครงการ จำนวน 11 บริษัท โดยเป็นการดำเนินงานของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) ร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ซึ่งฐานข้อมูลนี้ทำให้ประเทศไทยมีค่ากลางการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม สำหรับการรายงานตามกรอบ CBAM และสามารถต่อยอดปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของกระทรวงพาณิชย์ ได้ติดตามความคืบหน้าและศึกษารายละเอียดของมาตรการ CBAM รวมถึงร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ อบก. ส.อ.ท. และคณะกรรมการยุโรป เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ และอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการไทย ทั้งนี้ กระแสความตื่นตัวของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกระบวนการผลิตสินค้า และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ส่งผลให้มาตรการ CBAM เป็นเพียงส่วนหนึ่งซึ่งสร้างแรงกดดันให้การค้าโลก เนื่องจากในอนาคตอาจมีแนวโน้มที่ประเทศอื่น อาทิ สหรัฐฯ แคนาดา สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย จะใช้มาตรการในลักษณะเดียวกันกับ CBAM ประกอบกับ การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 28 หรือ COP28 ที่ผ่านมา ได้บรรลุข้อตกลงเปลี่ยนผ่านการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล (Transition Away from Fossil Fuels) ซึ่งเป็นข้อตกลงประวัติศาสตร์ที่ตอกย้ำความจำเป็นในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากพลังงานฟอสซิล และเปลี่ยนผ่านไปสู่การใช้พลังงานทดแทนใหม่

นายพูนพงษ์ กล่าวทิ้งท้ายว่า แม้ว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าตามรายการ CBAM ของไทยไปสหภาพยุโรปจะมีมูลค่าไม่มาก แต่การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยมีองค์ความรู้ในการจัดทำข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดกระบวนการผลิต และปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตไปสู่การดำเนินธุรกิจคาร์บอนต่ำ ไม่เพียงแต่เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับมาตรการ CBAM อย่างเต็มรูปแบบเท่านั้น แต่ถือเป็นโอกาสในการยกระดับการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการ และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้สามารถปรับตัวรองรับกับสถานการณ์โลกและสถานการณ์ของประเทศคู่ค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้พร้อมรับมือกับการที่หลายประเทศเริ่มทยอยออกมาตรการทางการค้าที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับแนวโน้มการค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่จะทวีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

10 มกราคม 2567